

# ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

Deel 21

1 maart 1961

No. 3

Adres der Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12<sup>III</sup>, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: W. J. Boer Leffef: Enkele mededelingen omtrent macrolepidopterologische waarnemingen in 1959 (p. 45). — Eduard Wagner: Ein neues Subgenus zur Gattung *Phytocoris* Fall. (Hem. Het. Miridae) (p. 48). — H. J. P. Lambeck: Zweefvliegenvangsten in (1957), 1958 en 1959 door leden van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (p. 54). — C. J. Hogendijk: Mededelingen over Syrphidae (vangsten uit 1957) (p. 57). — Korte mededelingen (p. 56: J. Lukkien; p. 60: P. Kuyten).

## Enkele mededelingen omtrent macrolepidopterologische waarnemingen in 1959

door

W. J. BOER LEFFEF.

Rivonmededeling nr. 83

Zonder al te veel in details te treden, lijkt het mij, dat het zijn nut heeft de in 1959 verkregen gegevens van zeldzame en lokale soorten en de afwijkende vliegtijden te vermelden.

De abnormale weersomstandigheden in het zomerseizoen van 1959 zijn ongetwijfeld van invloed geweest op de entomofauna in het algemeen. Na een tamelijk zachte decembermaand in 1958 is de koudeperiode van het einde der eerste januaridecade tot aan eind april niet bevorderlijk geweest voor het optreden der voorjaarsmacro's. In dezelfde zin is de langdurige droogte in de zomermaanden op de herfst dieren van invloed geweest. Dat was o.a. duidelijk merkbaar aan de smeervangsten. De anders zo gewone *Conistra vaccinii* b.v. verscheen slechts in een gering aantal. Een uitzondering vormden *Agrochola circellaris* en *Tiliacea citrigo*; deze waren, althans in Zuid-Limburg, op smeer en licht opvallend gewoon.

Het is aannemelijk, dat veel poppen door de langdurige droogte verdroogd zijn. Wellicht ook hebben mollen door voedselschaarste meer vlinderpoppen gegeten dan gewoonlijk.

Opmerkelijk waren de veel te kleine imago's van de Pieridae *Pieris napi* en *P. rapae* der tweede generatie, welke in Zuid-Limburg werden gezien, waarschijnlijk eveneens een indirect gevolg van de droogte. Immers bijna de gehele Cruciferenvegetatie was verlept, zodat de daarop levende *Pieris*-rupsen door voedselgebrek ontijdig verpopten.

Ondanks dat er voor 1959 heel wat vondsten van zeldzame en lokale soorten kunnen worden gemeld, heb ik niet de indruk gekregen van een bij uitstek goed vlinderseizoen, niet te vergelijken b.v. met het jaar 1947. Deze vondsten, die het

vermelden waard zijn, hebben niet zozeer te maken met de weersomstandigheden, zij zijn veel meer het gevolg van het verzamelen op tal van plaatsen en in biotopen waar voorheen nog niet werd gevangen. Dit toont weer eens duidelijk aan, dat wij nog geen duidelijk beeld hebben omtrent de verspreiding van onze *Macrolepidoptera*.

Het optreden van tweede en derde generaties als abnormaal verschijnsel is stellig een gevolg geweest van het warme seizoen. De volgende vangsten zijn daarvan een voorbeeld:

*Stauropus fagi* L., een ♂ te Apeldoorn op 9 september.

*Harpyia bicuspis* Bkh., een ♂ te Wiessel, begin september.

*Deilephila elpenor* L., een ♂ te Apeldoorn, half augustus.

*Tethea fluctuosa* Hb., twee ♂ ♂ te Apeldoorn op 5 oktober.

*Celama confusalis* H.-S., drie ♂ ♂ te Apeldoorn op 9 september.

*Noctua pronuba* L., verse exemplaren te Gronsveld op 17 oktober.

*Sideridis albicolon* Hb., een ♂ te Apeldoorn op 9 september.

*Sterrrha aversata* L., twee ♂ ♂ te Apeldoorn, laatste decade september.

Over het algemeen waren de vliegtijden tien tot veertien dagen te vroeg en duurden korter dan normaal.

Van enkele zeldzame of lokale soorten zijn nieuwe vliegplaatsen gevonden, dit zijn:

*Clossiana euphrosyne* L., een ♀ te Laag-Soeren, begin mei.

*Brenthis ino* v. Rott., een flinke populatie in N.O.-Overijssel, juni.

*Melitaea diamina* Lang, een kleine populatie in Noord-Brabant, juni.

*Maculineaalcon* Schiff., rijke populaties in O.-Overijssel en N.W.-Veluwe, juli.

*Cupido minimus* Fuessly, enkele exemplaren op een kalkgrashelling in Zd.-Limburg, augustus.

*Spialia sertoria* Hoffms., goede populatie op kalkgrashellingen in Zd.-Limburg, mei, juni, augustus.

*Gluphisia crenata* Esp., op diverse plaatsen in Zd.-Limburg, juni, juli, augustus.

*Polyplocia diluta* F., enkele exemplaren in Zd.-Limburg, oktober.

*Heterogenea asella* Schiff., rupsen in Zd.-Limburg, Noordelijk Brabant, Oostelijke Veluwe, september.

*Craniophora ligustri* F., in Zd.-Limburg plaatselijk talrijk, juni, juli, augustus.

*Eugraphe sigma* Schiff., in aantal, Midden-Veluwe, juni, juli.

*Catocala sponsa* L., opmerkelijk veel voor deze soort, Midden-Veluwe, juli.

*Catephia alchymista* Schiff., enkele exemplaren bij Roermond; er zijn daar ruim 100 exemplaren door Limburgse entomologen verzameld, hoofdzakelijk als ruilobject! Mei, begin juni.

Abnormaal gewoon of talrijk waren de soorten:

*Euphydryas aurinia* v. Rott., op de vliegplaatsen in het westen, waar onverantwoordelijk werd weggevangen, half mei.

*Maculineaalcon* Schiff., op diverse vliegplaatsen zéér talrijk, juli.

*Agria tau* L., weer talrijk op de Veluwe, april.

*Celerio gallii* v. Rott., vrij veel imago's op licht in huizen te Apeldoorn. Voor deze weinig op licht komende soort wijst dit op een talrijk optreden, juli.

MAY 12 1961

HARVARD  
UNIVERSITY

*Mellicta athalia* v. Rott., bijzonder talrijk op vliegplaatsen in Midden-Veluwe, juni.

*Coenonympha arcania* L., eveneens bijzonder talrijk op vliegplaatsen in Midden-Veluwe, juni.

*Orthosia opima* Hb., in aantal op de vliegplaatsen Midden-Veluwe van 14 april af.

*Mamestra glauca* Hb., gewoon op de vliegplaats Midden-Veluwe van 7 mei af.

*Agrochola lychnidis* Schiff., bijzonder veel, in september.

*Chrysaspidea festucae* L., voor Midden-Veluwe bijzonder veel, in beide generaties.

*Alsophila aceraria* Schiff., vloog lokaal Midden-Veluwe veel in november.

*Epirrhoë tristata* L., op diverse vliegplaatsen Midden-Veluwe veel, beide generaties.

*Melanthia procellata* Schiff., veel op vliegplaatsen in Zd.-Limburg, beide generaties.

*Operophtera fagata* Scharfb., talrijk op de vliegplaats in Zd.-Limburg, november.

*Deileptenia ribeata* Clerck, ongewoon veel op de vliegplaatsen Midden-Veluwe, juli, augustus. Tevens nieuwe vliegplaats.

*Alcis repandata* L., zéér talrijk, Midden-Veluwe, eind juni  $\pm$  1500 exemplaren op één avond!

Tot op heden zijn de soorten: *Xanthia croceago* Schiff. en *Lithophane lamda* F. in 1959 niet waargenomen. Eertijds waren deze soorten, althans plaatselijk, gewoon. Zij zijn in de laatste decennia uiterst zeldzaam geworden. Hoewel niet meer aanwezig in die mate als een dertig jaar geleden, zijn hun biotopen op het oog toch nog met voldoende oppervlakte beschikbaar. Er moet dus vermoedelijk een andere reden voor hun achteruitgang zijn! Wellicht is deze toestand slechts van tijdelijke aard en beleven wij in de toekomst nog goede *X. croceago*- en *L. lamda*-jaren.

*Omphaloscelis lunosa* Hw., *Mythimna albipuncta* F., *Hoplodrina ambigua* Schiff. en *Araschnia levana* L. hebben zich naar het schijnt weer ten zuiden van de grote rivieren teruggetrokken. De factoren, die deze verschuivingen bewerkstelligen, zijn niet zonder meer aan te wijzen. Dit zijn vraagstukken, welke oplossen alleen door het verzamelen van veel meer feitenmateriaal en het correleren met klimatologische en andere omstandigheden benaderd kunnen worden. Het grondig onderzoeken van steeds meer entomologisch onbekende terreinen is in dit verband zinvoller dan het verzamelen van steeds meer series vlinders op de reeds bekende vliegplaatsen.

### Summary

#### OBSERVATIONS ON MACROLEPIDOPTERA IN 1959.

In the Netherlands the spring of 1959 was cold, the summer hot and abnormally dry. This had notable consequences for the macrolepidoptera. A number of abnormal observations are given. Besides this the inventarisation of some habitats which were not investigated before, resulted in new localities of some rare species.

---